

UJVIDÉKI HIRLAP

AZ UJVIDÉKI NEMZETI MUNKAPÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE

Előfizetési árak:

Egy évre: 12 korona
Félévre: 6 ..
Negyedévre: 3 ..

Megjelenik minden csütörtökön és vasárnap

Felelős szerkesztő: MAYOR JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Társszerkesztő: Dr. Königstättler Ottó

II. Rákóczi Ferenc-út 13. szám, I. em.

Ugy csillant

föl előttem ennek az újságnak ujesztendéi első száma, mint egy harmatos friss fésző rózsabimbó. A háborus magyar kulturának csodálatos hajtása; vészben, viharban, amikor minden összeomlik, pusztulásba vész. Régi évtizedes multra büszkélkedő lapvállalatok tengődnek, egyik napról a másikra s nekem Ujvidéken egy életerős, tartalomódús, modern újságról szellemtől duzzadó magyar lap mond barátságos üdvözlötlet.

Nekem a szegedi embernek messziről mindig úgy látszott Ujvidék, mint ahol a magyar kultúra virágai elragynak a nemzetiségi jégcsapok között. Bizonyára csak ez a látászt és nem akarok neki egy pillanattig sem hinni. Mi azonban, akik tözsgyökeres magyar otthonunkban magyar szón kívül mást nem hallunk, aggódó szorongások közt gondolunk a magyarság szent érdekeire, ismervén a nemzet-test vegyes nemzetiségi összetételét.

Az a mérhetetlen jelentőségű misszió, amelyet a világháboru megpróbáltatásai a magyar sajtónak juttattak, a magyar lapoknak millió élmólatonái közt oszlik meg és vár betöltésre.

Ugy tünik föl előttem ennek a lapnak harcarkész, friss életereje, mint a harcléren — fíradt hadtest helyébe lépő új haderő, amely a lelkesültségnek, lelki és testi épségnek teljében áll a harcnak élére és követeli magának a küzdelemben való részvételt.

Mint egy munkapárti lapnak vezére pedig sokszoros örömmel üdvözlöm a lap kitünő szerkesztőségét.

Tisza István gróf miniszterelnök többször hangsúlyozta, de újévi beszédében részletesebben formulázva ismételte, hogy a politikai pártoknak a hazáért való küzdelem tartamára létesített fegyverszünete egyáltalán nem jelenti azt, hogy ebből bármely ellenzéki párt későbbi magatartására nézve bármely irányban feszélyező következtetést lehetne levonni.

Ezzel szemben, az ellenzéki vezérek szintén kifejezetten hangsúlyozták, hogy a háboru befejezése után kritika tárgyává fogják tenni a háboru előzményeit, annak előkészítését, amelyekért a politikai felelősséget nem vállalják.

A háboru befejezése után tehát föl fog éledni a politikai pártok viaskodása. Kell is, hogy föléledjen, mert egészséges parlamentári élet csak a politikai pártok küzdelméből táplálkozhatik s válhatik a nemzetre nézve gyümölcsözővé.

A nemzeti munkapártnak ezért szervezett hadseregként kell készzen állania, hogy a fegyverkező ellenzéki pártokkal szemben hadállását megvédelmezhesse.

Tisza István gróf miniszterelnöknek európai méretű nagy egyéniségétől annyi fény, annyi dicsőség sugárzik a pártra, hogy az ő lobogója alatt való sorakozás minden kőzkatona lobogó lelkesedtségét jelenti.

Még tombol a vihar, még dörögnek az ágyuk, még csattognak a kardok. Ellenségeink még bizakodnak, de győzelmi reményük sugarai rohamosan halványodnak már a magyar dicsőség fölkelő napjának vakító fénye mellett.

Eljő a békés polgári munka ideje s ha kell majd harcolni a nemzet politikai életének harmezében, nem lesz dicsitelen azoknak a vállalt kötelességeiknek teljesítése, amelyekre az a szép magyar lap vállalkozott és friss szellemi erővel azoknak megoldására magát máris hivatottnak biztosította.

Balassa Ármín dr.

A közönség és a maximális piaci árak.

Amikor városunk katonasággal és a katonák hozzátartozóival tul volt zsufolva és a polgárság megélhetési viszonyai, — az élelmicikkeknek a katonák által történt tömeges igénybevétele folytán, hallatlanul megrágtultak, sőt már az a veszély is fenyegette a polgári lakosságot, hogy még a leg-sürgősebb élelmiszerszükségletét se lett képes Ujvidéken fedeztetni, — lépten-nyomon felhang-

zott a sürgős kívánság, hogy az illetékes hatóságok haladéktalanul gondoskodjanak a polgári lakosság élelmiszerszükségletéről és állapítsák meg a maximális árakat, melyeknél magasabbat élelmiszerért ne szabadjon elkérni.

A városi tanács távirati kérélmére, — amelyet főispánunk is hatékonyan támogatott — a belügyminiszter a polgárság részére megengedte az élelmiszer rekvirálását.

Január 3-án a város polgármestere életbeléptette a sok liberalizmussal megálatított *maximális piaci árszabást* és ettől *józan észszel* a sok panasza okot adott mizériákon való gyökeres változást lehetett remélni, de magukat, hatóságaink fejeit, módfelett megdöbentette a közönségünk *hihetlen indolenciája*, mely szerint nemcsak, hogy a vevőközönségben általános megnyugvást keltő maximális áron alul iparkodna élelmiszerszükségeit beszerezni, de maga a közönség az, amely egymást tullicitálva a *maximális árakon felül lenyegesen magasabb árakat kínál az eladóknak* és ezzel *illuzióriszt teszi a hatósági intézkedés minden előnyét*.

Felkerestük Profuma Béla alpolgármestert, aki jogos keserűséggel panaszolta el:

— Minden intézkedésünket illuzórisztá tesz a közönség nem-törődőmsége. Én megálatítottam a maximális árakat és megdöbbenve hallom, hogy a közönség az, amely azt önszántából tulfizeti. Ha a közönség maga nem lesz elég fegyelmezett és nem siet a saját védelmére, a *maximális árszabást hatályon kívül fojzuk helyezni*.

Payerle Nándor főkapitány véleményét is kikérteük.

— Harmad napja lépett életbe az árszabás és eddig egyetlen panasz sem merült fel, ez azonban nem azt jelenti, hogy az árak be lesznek tartva, hanem, hogy a közönség *maga ront a helyzetén*, amikor *fellicitálja a maximális árszabáson felül az árakat*.

Arra kérem a közönséget, segítse a hatóságokat, hogy a közönség érdekében tett közérdekű intézkedéseinek érvényt szerkezhessen. A legkisebb visszaélést jelentse az ügyeletes rendőrtisztnek, célt másképp nem érhetünk el. A rendőr nem lehet minden eladó mögött. Ha

a közönség maga dönti fel az árszabást, úgy a bajon segíteni nem lesz módunkban.

A közönség *kötelessége* tehát a maximális árszabáshoz szigoruan ragaszkodni, minden visszaélést közérdekből a rendőrség tudomására hozni és azokat, kik a *többiek rovására* saját érdekükben a maximális árakat önként tulfizetik, kérjük az Ujvidéki Hirlap tudomására hozni, hogy az a nyilvánosság erejével pellengérezze ki azokat.

A központi választmány ülése.

A központi választmány szombat délután 4 órakor Profuma Béla alpolgármester elnöklété mellett ülést tartott, a melyen Grossinger János, Cselikovits Vilmos, dr. Szabó Lajos és dr. Königstättler Ottó választmányi tagok vettek részt. A jegyzőkönyvet dr. Belohorszky Adolf városi aljegyző írta.

Az ülés tárgya két panasz volt, melyet a központi választmány határozatai ellen Ferró István és dr. Pap Sándor intéztek a közgazgatási bírósághoz.

Ferró Istvánt nem vették fel a választói névjegyzékbe, a mi ellen a központi választmányhoz felebbezett. De a központi választmány sem teljesítette a kérését, miről a december 5-én kézhez vett elutasító határozatban értesült. Ez ellen december 28-án közgazgatási panaszt adott be, melyet a központi választmány, mint elkésettett hivatalból visszautasított.

Hasonló sors érte dr. Pap Sándor panaszát is. Dr. Pap Sándor kimaradt az ideiglenes választói névjegyzékből, a mi ellen dr. Pap elkésetten felebbezett. A központi választmány az elkésett felebbezést elutasította s erről december 3-ikán határozatilag értesítette dr. Pap Sándort, a ki ez ellen december 19-én közgazgatási panasszal élt. Miután a panasz elkésetten adódott be, a központi választmány azt hivatalból visszautasította.

Evvel az üléss, miután az elnök a jegyzőkönyv hitelesítésére Cselikovits Vilmost és dr. Königstättler Ottót felkérte, véget ért.

Egy ujvidéki kálváriája Szerbiában.

Amikor a múlt év júniusában a belgrádi demarche után a diplomácia viszony Szerbia és a monarchia között megszakadt, a Belgrádban élt magyar-osztrák alattvalók azon része, akik a hirtelen megszüntetett vasut- és hajóközlekedés miatt Belgrádban rekedtek, a német követség közbenjárását vették igénybe és a német követ másnapra külön hajó indítását meg is ígérte.

Másnapra megjött a hadüzenet és a zimónyi hajófelügyelőség már nem adhatott hajót.

Igy maradt vissza Belgrádban sok magyar alattvaló, akiket legnagyobb részint internáltak. Kivételt legfeljebb csak azoknak tettek, akik exponált állásuknál, pronoszált *magyarságuknál* fogva szemelt szurtak a reájuk éberben örökös szerb hatóságoknak. Ezekre azután sokszorosan rosszabb sors várt.

A Belgrádban rekedt magyarok közt volt *Oppenheimer Miksa* is, akit, mint a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank belgrádi affiliált intézetének, az Andrijevs banknak vezérigazgatóját lelkiismeretes kötelességűdása tartott vissza attól, hogy az elsőek közt hagyja el a szerb fővárost.

Reá azután igen szomorú és szenvedésteli sors várt.

Tömlőbe vetették és heteken át a legképtelenebb r elkülöztések, szenvedések közt állandó rettegésben volt, majd *Belgrádból az ország belsejébe: Csaszkába* viték, hol *bebörtönözték* és közvetlen karácsony előtti napokig ott tartották.

Fantasztikus módon szabadult meg rettenetes kálváriájából és szívesen regisztráljuk, hogy a Bulgárián át hazaérkezett ujvidéki származású honfitársunk megszabadult attól a sok szenvedéstől, amelyből annyi része volt.

Amikor Belgrádot csapataink elfoglalták, az ott internáltak közül elválogott városi-orséig Belgrádban eltéjtette és így azok kiszabadulhattak.

Ezek mondták el *Oppenheimer Miksa* bankigazgató kálváriáját. A belgrádi magyar kolónia vezető egyénisége volt, akit nagyon szerettek. A belgrádi magyar segítőegyesület elnöke is megválasztotta, és mint ilyen a háború *kütrése után* is anyagilag segítette szégyensorsu, segélyt-igénylő honfitársait.

Ezt persze rovására írták és úgy emiatt, mint azért, mert a bank kizletése — ellentétben az osztrák érdekeltségű Hitelbankkal, a hol a szerb hatóságoknak sok millióra menő készpénzkészletet és értékpapírt sikerült lefoglalnok, — idejékorán biztonságba helyezte, mely ténykedésével saját bankját kimélte meg, érdeken veszteségétől, mind ezért oly páratlan tortúrákon ment át, amelyek a még oly szivós és erős szervezeti honfitársunkat is alaposan megviseltek.

Idehaza általános ronkosszenvvel fogadták, és kiváló képességei folytán diszes pozícióhoz jutott főldink megszabadulása előtti örömben mi is osztokodunk.

A kolerajárvány Ujvidéken

Az *Ujvidéki Hirlap* legutóbbi számában beszámoltunk arról, hogy Szerbiából való kivonulásunk óta, *kizárólag* katonák közt, járványszerűleg lépett fel a kolera, *tífusz és a vérhas*.

Hatóságaink minden képzeltetők elkövetnek, hogy a veszedelmes járványok továbbterjedését megakadályozzák és közöltük *Miskolczy Ferenc* min. kiküldött elismerő szavait is, amelyek orvosi és rendőrhatalóságaink fardhatatlan buzgalmat dicsérik. De minden hatósági övintézkedés ellenére is a járványok, *ha apadóban is vannak*, még sajnos mindig olymérték, amelyek csak a legerélyesebb intézkedések fokozását teszik parancsolóan szükségesé.

Legutóbb közölt kimutatásunk óta január 1-én 15 kolera gyanus megbetegedés fordult elő, ezek közül Major Pál, 57 éves uszálykormányos megbetegedése pozitívan bizonyult, továbbá 4 katonánál és egy tüzérmuniciós kősi polgári kocsiánál állapították meg az ázsiai kolérát. Január 1-én *négyen* haltak meg koleraiban.

Január 2-án 10 gyanus megbetegedés fordult elő. Pozitív kolérát egy a vidékről négy napnál előzött érkezett asszonynál, továbbá 10 katonánál és katonai munkásnál állapították meg. Koleraiban *heten* haltak meg.

Január 3-án ugyancsak 10 kolera gyanus megbetegedés fordult elő. Ázsiai kolérát a Szerémségből idejött 7 katonánál konstánták. Meghaltak *három*. Jankó Sándor tréncocsis és Polcz József katonai munkáson *hőlyagos himlő* tünetei voltak észlelhetők. Mindkettő *Szerbiából* jött.

Január 4-én 9 gyanus eset adta elő magát. Ázsiai kolérát egy népfelkelőnél állapították meg. Meghalt *három*, akiknél a megbetegedések már pozitív koleraának bizonyult és *három* olyan, akiknél a kolera még nem volt megállapítható. Boncolásuk és a vizsgálat folyik. A január 3-án hőlyagos himlő tünetek közt megbetegedett Jankó Sándor tréncocsis meghalt.

Január 5-én beszámítottak 7 gyanus beteget. Pozitívnek bizonyult 14 katonai és 3 civilmunkás esete, azonkívül bizonyított két tegnap jelentett január 4-iki halálesetben a kolera. Január 5-én meghalt 2.

A polgármesteri hivatal az utolsó heti összegezésről azt jelentette a befügyérmiszternek, miszerint 1914. december 28.—1915. január 3-ig Ujvidéken 30, a déli harcstórló visszajött katonai, 6 a déli harcstórló érkezett katonai munkás a helybeli kendergyárból, négy katonai a hidsáclaktanyából, 1—1 katonai munkás a helybeli dunaparti hadtápraktárból, illetve repülőteréről, 1 hajókormányos, 1 csuzsi illetőségű férfi és egy nagyváradi nő betegedett meg koleraiban. E heten 16 katonai, 5 katonai munkás, 1 hajókormányos, a csuzsi férfi, a múlt heten megbetegedettek közül pedig még tizen haltak meg.

Ezek a jótóram *beszélő* számok tehát a legfokozottabb öv-

intézkedések energikus folytatását követelik.

Payerle Nándor főkapitány azt mondotta tudósítónknak:

— A kolerajárvány terjedésének meggátolásában a közönségnek is segítségünkre kell jönnie. Ellenőrizze a közönség is mindánutt a tisztaságot és ha valahol kivetni valót talál, közérdekből hozza azt sürgősen a hatóságok tudomására. De különösen a vendéglők tisztaságának ellenőrzésében tehet a közönség nagy szolgálatot és ne csak a főhelyek, de a mellek helyiségek közegészségügyi tisztaságának ellenőrzésére fordítson gondot. Csak így lehet majd a járványgyökterjesedésének megakasztani.

HIRKÉK:

Kinevesések. A m. kir. igazságymiszter az ujvidéki kir. törvényszék területére aliggyésszé Eckert Lászlót, az ujvidéki kir. járásbírószághoz pedig Beleszlíjan Sztanimirt albiróvá nevezte ki. Az ügyészi és bírói kar általuk igen ügyes és képzett jogászokkal gazdagodott.

Sevics Mitrofan pásztorlevele. Sevics Mitrofan, Bácsmege és Ujvidék gör. kel. püspöke a karácsonyi ünnepekre és újévre való tekintettel pásztorlevelet intézett papságához és hivelhez, akiket melegszavakban szólított fel arra, hogy a szokásos újévi üdvözléseket váltsák meg és ugy ennek ellenértékét, mint a karácsony első napján, a béke és szeretet ünnepein a templomban körülhordozandó perselyben összegyűjtendő adományokat, a hadbavonultak családtagjai segélyezésére fordítsák, a beérkező szeretet adományokat pedig a m. kir. honv. miniszterium hadsegélyző hivatalának fognak megküldetni.

Előléptetett honvédtisztok. Január 1-től kezdődő ranggal *Szász Ágoston* 6. honvédyalozredbeli százados, aki néhány évvel előzött több éven át volt Ujvidéken, örnaggyá. *Ráth Ágoston* őrnagy, *Wizinger Győző* és *Érli Péter* ujvidéki főhadnagyk századosakká léptek elő.

A törvényszék tanácsainak megalakulása. Az új polgári perrendtartás életbeléptetésével a törvényszék már megalakította egyes tanácsait. Az elsőfoku polgári tanács elnöke dr. *Kállai Béla* kir. táblabíró, tagjai dr. *Zoltán Sándor* és *Vékey Zoltán*, vagy dr. *Koreny-Scheck Vilmos*. A polgári felebbviteli tanács elnöke *Molnár István*, tagjai *Szabó Imre* és *Török Miklós*. Az esküdtzéki, büntető-főtárgyalási, büntető felebbzési és vádtanácsok elnöke *Csarsch Dező*, helyettes elnöke dr. *Fischer Frigyes*, tagjai dr. *Ráth Ágoston* és *Sántha Armin*, vagy *Juhász Jenő*.

A vármegyei közigazgatási bizottságba dr. Dungyerschki Geórg országgyűlési képviselőt tagul választották meg.

Balassa Ármin dr. az Ujvidéki Hirlapban. Az országosan ismert jeles kriminálta, a Szeged és Vidéke kitűnő főszerkesztője és lapvezére, a szegedi munkapárt és az ottani társadalom kimagasló egyénisége, *Balassa Armin dr.*, a legszeretremelőbb újságo-kartárs megistelte az *ujvidéki Hirlapot* azzal, hogy mai másodikk számunk élén vezércikket ír, amelyben az *Ujvidéki Hirlappal* érdemén felül foglalkozva, annyi elismeréssel adózik a csak most megkezdett szerény munkásságunk iránt, hogy kiváló kartársunk elismerése csak fokozni fogja azon ígyekezetünket, hogy minden tudásunkkal, fáradságot nem ismervé, a mi közönségünk igényeit tölünk telhetőleg kielégíteni iparkodjunk. *Balassa Armin dr.* kartársunknak előlegezett bizalmát őszintén köszönjük és biztosítjuk, hogy újságo-kartársunk teljesítésénél az ő puritán egyéniségét, lelkesedését vesszük mintaképünkül és örülni fogunk, ha mi a nyomdokaiba léphetünk. Szép cikke, amellyel olvasóinknak is bizonyára sok élvezetet szerez, remélhetőleg nem lesz az utolsó, amellyel hálás szerkesztőségünket megistelte.

Sürgős intézkedések a kolera ügyében. Külön tudostában számolunk be a kolerajárvány veszedelmes terjedéséről és itt csak azt akarjuk regisztrálni, hogy a néhány napig távol volt *Matkovits Béla* főispán kedd este visszaérkezett városunkba és szerdán délelőtt és délután a kolera terjedésének meggátolására teendő intézkedések ügyében tartott fontos értekezleten előlkölt. Az értekezlet lapunk zártakor még tart és csak annyi szivárgott ki arról, hogy a legradikálisabb intézkedések fognak megtétni, nehogy a veszedelmes járvány még inkább elterjedhessen.

Vizsgálóbírák. Az ujvidéki kir. törvényszéki területén ez évben a vizsgálóbírák közt *Dr. Kallai Béla*, *Dr. Koreny-Scheck Vilmos* vegy. Helyettese *Vékey Zoltán*; a politikai ügyek vizsgálóbírája: *Dr. Zoltán Sándor*.

Pro patria: négyes ikrek. A szomszédos Temerin községben az emült héten *Schwager Mária* parasztasszonynak *négy gyereke született egyszerre: három fiú és egy leány*. A kis lány, aki a háborus idők logikája szerint felesleges, meghalt, — a három fiú azonban erős egészséges és buzgón szívják — felváltva — az édes anyatejet. Mig tehát a harcstórn pusztlának az apák, azalatt itthon a szorgalmas és előrelátó anyák ily módon pótolják a veszteségeket. És husz év múlva Temerinben három ikertestvér egy napon fog sor alá állani.

Kézbesíthetetlen kármények. A Máv. igazgatósága közli velünk, hogy a kézbesíthetetlen kármények a vasúti üzletszabályzat 81. §-a értelmében Ujvidék állomás teherárú raktaban I. hó 25. délelőtt 9 órakor azonnali készpénzfizetés mellett nyilvánosan elfognak adni.

Nem igaz a vasuti közlekedés beszüntetéséről elterjedt hír. Várószerte el van terjedve az a téves hír, hogy a vasuti közlekedés a legközelebbi órákban lesz szünetelve. Ezzel szemben megbízható helyről szerzett értesüléseink alapján jelenthetjük, hogy a hír minden alapot nélkülöz. Nincs kizárva, hogy nagyobb katonai csapatszállítások esetén *részleges* korlátozás állhat be, de teljes megszüntetéséről *szó sem lehet.* Külömben is minden ehez fűzött kombináció legáltalában is *korai.* Itt említjük fel, — és ez válaszuk számos kérdőzködésre, — hogy mindenkinek *utazási igazolványt* kell a rendőrségnél beszereznie.

A hadsereg aranykönyvéből. Dr. Debelyacski György volt ujjvidéki ügyvédjelölt és földbíró, akit mint ulánuszászlós mára mozgásítás első napjaiban hadba vonult és a háború kitörése óta az északi harctéren a szövetséges német csapatokhoz van beosztva az ellenség előtt tanúsított *vitéz magatartásáért hadnaggyá* lépett elő, és egyuttal a legfőbb hadvezetőség által az *ezüst vitézségi érem első osztályával* tüntetett ki. A német hadvezetőség ezenfelül a *német vaskereszttel* való kitüntetését iránt tett felterjesztést.

Kamatterhek ingatlanokon. Az ingatlan birtokokra telegkönyvileg biztosított kamatterhek az adókiegészítést figyelembe vétel végett a városi tanács adóügyi osztályánál (közp. városház fsz. 13. ajtó) január hó végéig bejelenthető.

Érdekes számok. A háború kitörése óta az Ujjvidék-Petrovaradin közti forgalmat érthető módon csak a városi és a határrendőrség által kiállított egyszerű használatra érvényes igazolvánnyal engedték meg. Érdekel bennünket megtudni, hogy a háború kezdetétől január elsőjéig hány ilyen igazolványt adtak ki a rendőrségeknek? A városi rendőrkapitányságnál, — *Vasdényei Gábor* a rendőrbjelentési hivatal főnöke, — 25763 Petrovaradina szülő igazolványt adott ki, míg 9520 esetben a vidékre és 7276 esetben Kamenicára. Ezek az igazolványok kizárólag ujjvidékiek részére adták ki. *Pamélyi Gábor* határrendőrségi tanácsos, — a határrendőrség a *nem* ujjvidékiek részére adott ki ilyen engedélyeket, — kerek 50.000 esetben engedélyezett utazási és átkelési igazolvány kiállítását. A határrendőrség a legtöbb igazolványt december 26-án állította ki, amikor is az nap közel 750 igazolványt adott ki. A két hivatalnak ilyen hallatlan mérvben történt rendkívüli igénybevétele terhes feladatokat rótt a két hivatal vezetőjére, akiknek elismerésükre szolgál, hogy ezt az óriási munkát megcsappant személyzetükkel kifogástalanul tudták lebonyolítani.

Bércocsikok elleni panaszos levelet kapunk, amelynek írója a már sokszor tapasztalt az a visszaélést teszi szóvá és kéri az Ujjvidéki Hírlap útján a rendőrség orvosálást, hogy a bércocsikok a város tulzultságát lelkiismeretellenül a maguk jogtalan anyagi előnyére használják ki. Legelső sorban is a bércocsikok ujjvidéki nem akarnak kocsijukon szállítani és bármely kocsiat, aki a főtéri állomáshelyen áll, fuvarozásra szólítanak fel, egybehangozva azt az elutasító választ kapják: „a kocsi le van foglalva” vagy „csak egy negyed óra időm van” — ahelyett bármilyen idegen, vagy katonai személy részére szabad a kocsijuk. Ezekről pedig igen sok esetben a legképtelenebb fuvardíjakat szedik be. De ha ujjvidéki még egy kocsiat hosszas erőlködés után szerezni tud, — a fizető fuvardíj nagysága miatt megengedett a drága kocsiakaszt. A rendőrség, — bizonyára, — meg fogja találni annak a módját is, hogy ezen átlank is tapasztalt visszaélést megszüntesse és a bércocsik kioktassanak arra, hogy a bércocsik engedély fuvarozásra és nem a kocsiöngé megszerelésére szolgáló jog.

Amerikai gyerekek ajándéka — ujjvidékiek részére. Az amerikai gyerekeknek az a kedves ötlete támadt, hogy a háborús országok gyerekeinek karácsonyra Amerikából küldött ajándékokkal kedveskedjenek. A jöszvői amerikai gyerekek ajándékait nagy hajók hozták át az óvilágba és így jutott egy nagyobb rakomány a magyar gyerekek részére is, amelyet központilag osztottak szét az egyes városok és községek közt. Ujjvidék is megkapta már az értesítést, hogy az amerikai küldemény — az ujjvidéki gyerekek részére már utban is van és pár napon belül a gyermekvilág nagy örömeire már szétosztásra is kerül.

Bárod Rudics-ösztöndj. A Bács-Bodrog-vármegye törvényhatósága által kezelt újabb bárod Rudics József-féle ösztöndíj-alapból egy ösztöndíj az 1914/15. tanév elejétől kezdődőleg leánytanulóknak fog erre illetékes bizottság által a nagyméltóságú m. kir. vallás és közoktatásügyi miniszter új jóváhagyásának fenntartása mellett adományozni. Az alapítólevél rendelkezéseivel képest: „7. Az ösztöndíjak Bács-Bodrog-megyei születésű vagy illetőségű, vagy a vármegye jogszabályában álló szülőktől származó, kifogástalan elkölseni, példás magaviseletű, és jó illetve kitűnő előmenettel tanúsított olyan tanulóknak valós és nemzetiségre való tekintet nélkül adományozhatók, akik valamely fő- vagy alginázium, fő- vagy alreálintóiban, felsőbb vagy alsófokú kereskedelmi iskolában, közép ipariskolában, elemi iskolában tanítónői-képző intézetben, felső nép- és polgári iskolai tanítónői-képző intézetben, (pedagógium), tudományos egyetemen, műgyetemen, jogakadémia, országos mintarajz-intóiban, vagy bármely más magasabb, illetőleg az előbb felsorolt iskolákkal egyenlő fokú, de minden esetben csak a magyar állam területén levő tanítézetben folytatják tanulmányaikat. Az ösztöndíjakok külföldi tanítézetekben tanulmányaikat csak a bizottságok a m. kir. vallás és közoktatásügyi miniszter által jóváhagyott határozata alapján folytathatják. 8. Az ösztöndíjak adományozásánál bárod Rudics József oldalági rokonaitól leszámítva, példás magaviseletű és jól tanuló leányoknak, másodsorban Almás és Kumbaja község lakói példás magaviseletű és kitűnően tanuló gyermekeknek a többi pályázókkal szemben mindenkor elsőbbség adandó.” A felszerelt kérvények 1915. évi január hó 26-ig Bács-Bodrog-vármegye és Zombor szab. kir. város főkispánjához nyújtandók be.

Ki mit lát,
Ki mit tud,
Ki mit hall
közölte az
Ujjvidéki Hírlappal.

Nemeslelkű adomány. A háboruval járó bajok megnyitják az emberi szíveket. Társadalmunkban alig akad egyén, aki ne találna magát indítatva a jótékonyaság oltárán valamiképp áldozni. Hízen csak ez által enyhíthetünk azon a sok nyomoruságon és szenvedésen, melyet a háború fakaszt. Ujjvidék városa is bőven kiveszi a maga részét. A legkülönbözőbb formában megnyilvánuló aktiók között különösen kiemelendők tartjuk, az Ujjvidéki városi jódosgyógyfürdő és ásványvíz részvényirtaság azon célirányos és nemeslelkű intézkedését, hogy a különböző kórházakban elhelyezett katonai sebesülteknek a háború tartama óta minden másodnap 150—150 liter Orientvizet juttat, mely adomány havonta 450 korona értéknek felel meg. Ehhez hozzájárul még, hogy a hét két délutánján 100—100 katonának ingyen fürdőt nyújt és a linzi, valamint troppaui ápolónőket 50 százaléknyi árkedvezményben részesíti a fürdőknél. Az ujjvidéki városi örököszerest választmánya a vállalatnak ezen nemeslelkű adományát dr. Kubinyi Károlyhoz, mint a vállalat elnökgaztatójához intézett meleghangú átiratban megköszönte.

Ritka égi tűnemény. Kedd reggel 9 óra tájban sok száz ember állt az utcán és mereven nézett az égbolt egy pontjára, ahol a sok-sok néző egy fényesen tűnődő és a nap erősen tüző sugarai dacára mégis látható csillagot nézett, amely hosszú ideig volt látható. A babonás néphit ebből a ritka égitűneményből a legkülönfélebb jóslatokba bocsjárt, — de a néphangulatra jellemző, hogy a legkülönfélebb jóslatok egybehangzóan jók és biztatóak voltak. Persze igen sokan voltak olyanok is, akik a csillagot nem látták és hiába nézték az égboltot, a ritka égi tűneményt nem fedezhették fel. Egy ilyen jámborképp magyar, amikor már egy félórja hiába kereste a többiek által látott csillagot, bosszusan fakadt ki: „de mit is keresem a csillagot, láttam éjjel eleget”, — és megelégedetten odébbállt.

Radu, a kis komitációsfiú

Bródy Sándor, a neves író, az *Ujjvidéki Hírlap* múlt heti bemutatásában mesteri módon írta meg *Angelikának*, a kis hős komitációsleányának megható történetét.

A véletlen játszik közre, hogy *Bródy Sándor* által megírt kis komitációsleány történetének pendante-ja játszódik le most ugyan-csak Ujjvidéken és ha az elmondandó eset kis hőse: *Nikolits Radu*, az okos szemű, szilaj temperamentumú kis sabáci komitációsfiú nem is oly érdekes és hős szereplő, mint *Angelika*, a sebbeibe belehalt bombavető kis szerb hősnő, — azért a *Radu* esete, a jelen körülmények közt, érdekességénél fogva megérdemli, hogy megírjam. Ha másért nem, sok-sok tanulságot lehet belőle levonni.

Amikor vitéz katonáink a forró augusztusi napon, azt hiszem

tizennegyedikén, haláltmgvető hősiességgel átkeltek a Száván és győzedelmes bevonultak Sabácsba, az egykor magyar kézen volt Szabácsba, a szerb sorkatonaság nem kisebb elszántsággal védte Szerbia ezen szépen fejlődött városát, de a magyar katonáink: „a sabáci hősök” visszavonulásra kényszerítették őket és csak néhány száz komitációs maradt vissza, akik a sorkatonaságuk elvonulását biztosították.

Ott is maradtak valamennyien halva, a vérel áztatott sabáci harctéren. Az elesettek közt volt *Nikolits Dragomir*, hírhedt komitációsvezér is, aki már az előző szerb háborúban több golyót kapott és mégis végigharcolta a maga gyilkos szerszámmal: a kézigránattal a szerb—török és szerb—bolgár háborukat.

A komitációs hitvese, — amikor a mi katonáinkat a szerb parton meglátta, — elmenekült és Sabácsban hagyta fiát: a kilenc éves kis *Radu*, rábiza, a sorsra, történten vele bármí is.

A kis *Radu*, a térdig érő egy szál kis ingecskejében a sabáci erdőbe futott és ott napokig bujkált, míg tüzéerkatonák ráakadtak és a parancsnok elé vitték.

Ott, hol a kis *Angelikák* élnek és halnak a hazájukért, — indokolt egy ily pötytyömmi gyerekekkel szemben is az óvatosság.

Kérdezték, kicsoda, hogy került oda, kinek a gyermeke? — de *Radu* hallgatott és se jó szó, se verés meg nem oldotta erősen lelakott nyelvet.

A parancsnok, — már óvatosságából, de érdekességénél is fogva, — meghagyta, hogy a kis fiú az ütegnél maradjon. Teltek és multak a napok, a kis *Radu* látta, hogy felruházták, adtak cipőhöz nem szokott lábára erős, kis csizmát, jó kosztot kapott, — bizalmasabb lett és megszólalt.

Elmondta, hogy apja komitációs volt, a legvérszomjasabb, leghalászántabb fajtájából, anyja pedig elmenekült és kérte a parancsnokot, hagyják az ütegnél, ahol olyan jó dolga volt, mint soha annak előtte.

Radu okos kis fiúcska, annyi ravaszsággal, huncutsággal, a mennyi tiszser akkora embernek is elég volna, amellet szilaj temperamentum, bátor, és ragaszkodó, — de a végtelenségig dacos, önféjli is egyuttal.

A tisztek megszerették és a kartácsüteg *gyermekévé* fogadták. A keresztelőt a lövészárokban tartották meg, messze elhallható erős ágyuszó mellett.

A kis *Radu* és az üteg ettől fogva elválaszthatatlanok lettek. Ott élt a katonákkal a lövészárokban és a kis *Radu* és a nagy, nehéz, bömblő ágyúk jó barátok lettek.

Mindig az ütegpáncsnok megfigyelőhelyén volt, amikor a halálotzó nagy ágyúk megszólaltak.

Eleinte kissé félt. Amikor egy ellenséges gránát az üteg közelében lecsapott, a kis *Radu*, megható ragaszkodással odasimult a parancsnokhoz és gyermekek ártatlansággal és megindultsággal sugta a parancsnok fülebe:

— Gospodine, lének.
Mintha nélküle nem tudták volna. De pár nap mulva már a

kis Radu megszokta az ágyuzást és fel se vette, ha a shrapnellek a feje fölött a levegőben szét-pukkadtak. Már tudta a módját is, hogy kell ez ellen védekezni.

Az ütegparancsnok szakaszvezetővé léptette elő, persze nem komolyan, csak ép a kis Radu csukaszürke bluzára felvarrt három csillag jelezte, hogy a kis komitácsiifut „előléptették”.

Es a kis Radu, — a sors íróniája, — akinek apja a hazájáért ontotta véré, — megtanult magyarul. Ha nem is tökéletes kifejtéssel, de oly tanulmányossággal, amely még indokoltabbá tette, hogy a tiszték vele foglalkozzanak.

Magyart faragunk ebből a csöpp kis szerbből, — mondták az üteg magyar tisztjei és a kis Radu kifogástalanul megtanult magyarul.

Csak borzasztó dacos, önfejjü fíu a Radu, akinek ha az érzékenységét megbántják, dacol az még az — üteg parancsnokával is. Ilyenkor felrugja a szubordináció kemény paragrafusait.

Egyziben megharagudott és fajához illő daccal kést ragadott és levágta a csillagait és oda dobta a parancsnoknak:

—Gospodina, ném kell, tártsa még...

Aminthogy, ha valakire megnehezelt, mindent visszaadott annak, amit attól kapott. Pénzt, ruhát, órát...

Különbön jó fiúcska. A természet igazi gyermeke.

Aki bement egyszer az istállóba és azt mondta a loápolónak:

— A Gospodina B—i főhadnagy megparáncsolta, ádd ide a lovat.

A loápoló, aki tudta, hogy a tiszték szeretik a fiúcskát, oda is adta és egy perccel utóbb Radu, a kis pötyömnyi emberke már a ló nyakán ült és erősen megkapaszkodva a sörénybe, végigvágta az utcán.

Száz gyerek hangos lármaival utána.

Erre verést kapott, mire ő megint mindent visszaadott és napokig dacolt.

Zimonyban elveszett a kis Radu. Az üteg továbbment, keresték a fiút, de ő nem volt sehol.

Belgrádba ment át csukaszürke ruhácskájával és csörömpölő kardjával. De visszajött és mert üteget nem találta sehol, felült egy másik üteg kocsijára és 3 nap mulva már saját ütegénél volt ismét. Addig kereste, míg rátalált.

A menzasi elosztásnál ő elsőnek tolakodik a konyhaasztalhoz. A sajkáját megtöltik, — a sajkácsok is szeretik. Egy-kettőre felfalja, kimossa a kútnál a sajkát és rohan a tisztiektől el, és ott azt mondja:

— Gospodina, nem adtak enni. Ujra kap ebédet, noha tudja hogy a kis Radu csak ravaszkodott. Uglátszik pótolni akarja mindazt, amit komitácsiapjánál nélkülözött.

Itt Ujvidéken már ur lett Raduból. Uj városi mundért kapott. Lövészszinór fittyeg a mellén és így jár az utcán, mint aki a háborut intézi. Büszkén végignézi a többi, — nem katona, — finkat, megállítja őket az utcán, megtanítja a haptákra, a rechts-

umra és ha nem paríroznak, bizony-bizony egy pár ütlegert is kioszt. Szóval stramm és szigoru.

— Gospodina, én a kávéházba akarok menni, — mondta és elvitték.

Életében először. Olyan kralvist csinált is ott, hogy senki se tudott olvasni, kártyázni, sakkozni.

Dalolt, kiabált, kommandírozott. De senki se haragudott rá, mert okos szép, fekete szemével úgy nézett rá az emberekre, hogy mosolyogtak a láttásán. Majd szerb nemzeti táncokat lejtett, grimaszokat vágott, mint egy komikus, — és kártyát vetett, mint egy öreg cigányasszony.

Azóta naponta jár kávéházba. Mondani se kell, hogy egymaga szokik meg és jön át Ujvidékre — kafamázni.

Magyar lett belőle. Haragszik, ha azt mondják, hogy szerb.

Meg is fogta a főhadnagyt a torkánál, mert azt mondta neki: te kis sabáci rác.

— Magyar vágyok.

Szeretik és az üteg egyik föld-birtokos tartalékos tisztje az orfeuszpadra képezeti ki a kitünő kis táncost, — vagy mozzinész lesz belőle.

Bármelyik is lesz a kettő közül, — szenzációt fog kelteni. Ügyes, okos, temperamentumos, tanulékony.

Radu, az üteg gyermeke, a kis ingeekében megtalált komitácsi fiúból — mozzisztar. A párizsi kis Bandi konkurrensé.

Annai szilajság, dac, bátorság láttára, ami ebben a csep emberkében van, megmagyarázza, hogy miért is nem olyan könnyű — egy-kettőre Nisben lenni. A szerb nép egész lélekta, temperamentuma tükröződik vissza a kis Raduban.

Ebből azonban magyar fíu lesz.

Mayor József.

3. szám.

eln. 1915.

Hirdetmény.

A déli harctéren felépett járványos betegségek terjedését előmozdította az, hogy az ott levő sebesült katonákat hozzátartozóik tömegesen látogatják. A járvány elhurcolásának megakadályozása céljából a m. kir. belügyminister ur elrendelte, hogy a vasutak igénybevételeire jogosító igazolványok további intézkedésig Bács Bodrog, Torontál és Temes vármegyék nem fertőzött városaiba községeibe csak kivételes, méltánylást érdemlő okokból, Horvát-Szlavon országok községeibe és városaiba, valamint az előbb nevezett vármegyék fertőzött városaiba és községeibe pedig — az ott állandó lakhellyel bíró és oda visszatérni akarók kivételével — egyáltalán nem állítható ki.

A közönséget figyelmeztetem, hogy Ujvidéken tul Horvátországba nem bocsájhat, miért is saját érdekében cselekszik, ha a hiábavaló utazástól tartózkodik.

Ujvidék szab. kir. város polgármestere 1915. évi január hé 5-én.

Profuma Béla s. k.,
alpolgármester.

Hirdetési ügynököt alkalmaz a kiadóhivatal.

5. szám.

eln. 1915.

Hirdetmény.

Közhirre teszem, hogy a Balkán haderők egész területén rög-tönítelő eljárás alá tartoznak:

1.) a jogosulatlan toborzás bűnetete (K. B. T. 306. §.)

2.) az esküvel fogadott katonai szolgálati kötelesség megszegésére való csábítás vagy segély nyújtás büntette (K. B. T. 314. 316. §§.)

3.) a kémkedés és az állam hadiéreje ellen intézett más cselekmények büntette (K. B. T. 321. 327. §§.)

Azok a személyek, akik ezen bűntettek valamelyikét elkövetik, halállal büntetettek.

Ujvidék szab. kir. város polgármestere 1915. évi január hó 5-án.

Profuma Béla s. k.,
alpolgármester.

Az Ujvidéki Hirlap

szerkesztősége,

megfelelő két szobás szer-

kesztőségi helyiséget keres.

Ajánlatok a szerkesztőség

címére küldendők.

Bródy
Sándor

Fehér

Mindenütt
kapható
1 korona.

könyve

a háborúról.

Előfizetéseket elfogad az
„UJVIDÉKI HIRLAP”.

EGY

szép kézírással bíró

Irodalmunkban

jártas Kisasszony

azonnal felvételre

kerestetik. Ajánlatok

:: benyújtandók ::

Gattmann és Frank

építési vállalkozókhoz

Ujvidék, Duna-utca 10. sz.

1-1

Fényképességéd

vagy másoló

azonnali belépésre,

megegyezés szerinti

fizetés mellett fel-

vétetik.

HEIMANN J. fényké-

pész Ujvidék, Petőfi

utca 5. szám.

6-1

Igyunk csak

Törley

pezsgőt.

Az ELITE kávéház

a legelőkelőbb közönség találkozó helye.

Elsőrendű cigányzene.